

ІННОВАЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ СТИМУЛЮВАННЯ ЗЕЛЕНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЕКОЛОГІЧНО ВІДПОВІДАЛЬНИХ ПРАКТИК

Шкварук Д.Г., викладач,
Вінницький навчально-науковий
інститут економіки, м. Вінниця, Україна

Сучасний світ стикається із загостреними екологічними викликами, пов'язаними зі змінами клімату, вичерпанням ресурсів та екологічними кризами. У цьому контексті виникає необхідність в інноваційних підходах та рішеннях для забезпечення сталого розвитку та введення зелених технологій. Однією з основних складових цього завдання є використання інноваційних фінансових інструментів, спрямованих на стимулювання та підтримку екологічно орієнтованих ініціатив. Зелені технології, що спрямовані на зменшення впливу людської діяльності на природу та розробка екологічно відповідальних практик, виступають важливими кроками у напрямку сталого розвитку. Інноваційні фінансові інструменти, які стимулюють ці технології, стають невід'ємною частиною стратегій екологічної стійкості та вирішення кліматичних проблем. Вдосконалення таких інструментів може визначити нові шляхи досягнення глобальної екологічної стійкості та впровадження зелених інновацій у різних галузях господарства.

Проблематика екологічних фінансів та побудови міжнародної фінансової системи на принципах відповідального інвестування стала об'єктом дослідження видатних науковців, таких як Б. Рубцова, П. Крутман, К. Перес, Н. Лінденберг, К. Беренсман, Архипова, Е. Зомонова, Б. Порфирієв, А. Гацько. Роботи цих авторів розкривають ключові виклики та можливості екологічних фінансів, які виявилися критичними для ефективного впровадження зелених технологій та практик у різних галузях господарства. Вони спрямовані на розуміння, як сучасні фінансові інструменти можуть стати каталізаторами для змін у способі виробництва, споживання та управління природними ресурсами.

Важливим напрямком у дослідженнях є аналіз зелених технологій у промисловості, що був розкритий працями вчених, таких як І. Василенко, Є. Чупринов, А. Іванченко, М. Скиба, В. Воробйов, В. Галиш та інших. Вони досліджують можливості та виклики впровадження екологічно відповідальних технологій у виробничих

процесах, підкреслюючи необхідність змін у підходах до виробництва на всіх рівнях. Продовження аналізу цих тематичних напрямків досліджень відкриває нові можливості для розробки та впровадження стратегій, що поєднують фінансові інновації з вирішенням екологічних проблем. Результати подальших досліджень можуть виявити значний вплив на розвиток сучасного суспільства, сприяючи ефективному вирішенню екологічних викликів та прискорюючи перехід до зеленої та сталої економіки.

Варто розглянути сутність поняття фінансові інструменти. Так, Ю. Коваленко та Я. Літвін, під фінансовими інструментами розуміють конкретні фінансові продукти, що обертаються на відповідних ринках. Вони мають грошову вартість та використовуються для ефективного розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів [1, с. 133]. Якщо мова йде про інноваційні фінансові інструменти, то це новаторські фінансові засоби або продукти, які виникають у відповідь на сучасні виклики та потреби, спрямовані на стимулювання певних економічних або соціальних практик, таких як зелені технології чи екологічна стійкість. Ці інструменти можуть включати нові види фінансування, інвестиційні продукти, а також стратегії управління ризиками, які сприяють досягненню конкретних економічних, екологічних чи соціальних цілей.

Нові види фінансування, спрямовані на стимулювання зелених технологій та екологічно відповідальних практик, визначають ефективні та інноваційні методи залучення капіталу для підтримки проєктів, спрямованих на збереження навколишнього середовища. Деякі з цих нових фінансових підходів включають:

– зелені облігації (є інноваційним фінансовим інструментом, спрямованим на залучення капіталу для фінансування екологічно відповідальних проєктів). Вони вирізняються своєю спрямованістю на зелені технології та ініціативи зі збереження природи, дотримуючись стандартів та принципів. Зелені облігації визначаються прозорістю використання зібраних коштів, оцінкою екологічного впливу та сприяють диференціації портфеля інвесторів, підтримуючи сталий розвиток та сприяючи переходу до екологічно відповідальних практик і технологій;

– зелені кредити (спеціально створені для фінансування проєктів з позитивним впливом на екологію). Вони відрізняються екологічним спрямуванням, визначеним міжнародними стандартами, що забезпечують прозорість та сталість. Зелені кредити можуть видавати як фінансові установи, так і підприємства, сприяючи інтеграції

екологічних принципів. Вимоги до використання коштів гарантують їхнє використання лише для реалізації екологічних проєктів, сприяючи розвитку та впровадженню інноваційних технологій. Зелені кредити виступають не лише як джерело фінансування, але й як катализатор для сталого розвитку та покращення стану навколишнього середовища, спонукаючи до впровадження екологічно відповідальних практик та технологій;

– зелені інвестиційні фонди (зосереджуються на інвестуванні в підприємства та ініціативи, які розвивають зелені технології, відновлювану енергію, а також сприяють зменшенню викидів та екологічному відновленню). Вони дозволяють інвесторам активно сприяти збалансованому підходу до доходу та сталому виробництву, забезпечуючи не лише фінансовий приріст, але й зазначений екологічний вплив;

– стартап-акціонерів (інвестиції в стартапи та підприємства, спрямовані на розробку екологічно ефективних рішень та зелених інновацій);

– екологічні краудфандингові платформи (надають можливість широкій громадськості внести свій вклад у збереження навколишнього середовища, забезпечуючи прозорий та децентралізований механізм фінансування). Інвестори мають можливість підтримати конкретні проєкти, які сприяють зменшенню викидів, впровадженню енергоефективних рішень чи збереженню природних резерватів. Відзначаючись широким спектром ініціатив та гнучкістю у виборі проєктів для фінансування, екологічні краудфандингові платформи активно сприяють залученню громадськості до участі у розвитку та реалізації екологічно орієнтованих проєктів, сприяючи тим самим збереженню природи та сталому розвитку;

– парковки зелених облігацій (об'єднання різних емітентів зелених облігацій у спеціальні портфелі для забезпечення різноманітності та ризикованості);

– екологічні індексні фонди (включають в себе портфелі акцій компаній, які відзначаються високими стандартами екологічної стійкості та соціальної відповідальності). Сприяючи розвитку зелених технологій, відновлюваної енергії та ефективного використання ресурсів, екологічні індексні фонди спрямовані на приваблення інвесторів, які віддають перевагу підтримці компаній, сприяючих сталому розвитку та мінімізації екологічного впливу. Забезпечуючи диверсифікацію та сталість інвестицій, ці фонди також виступають катализаторами для зростання усвідомленості та попиту на сталі та екологічно відповідальні підходи в управлінні фінансами;

– зелений інфраструктурний фонд (зосереджується на вкладеннях у проекти, спрямовані на покращення якості навколишнього середовища, збільшення енергоефективності та зменшення викидів). Він може включати в себе ініціативи з розвитку відновлюваної енергії, енергетичної ефективності в будівництві, зелених транспортних систем, а також проекти з водо- та відходоуправління. Зелений інфраструктурний фонд, надаючи фінансову підтримку цим проектам, сприяє не лише сталому розвитку, але й створенню інноваційних рішень для вирішення екологічних викликів. Забезпечуючи інфраструктурні зміни на рівні міст та регіонів, цей фонд виступає критично важливим для побудови екологічно стійкого та відновленого середовища, сприяючи тим самим досягненню глобальних цілей сталого розвитку.

Фінансовий ринок, у контексті постійного вдосконалення глобальних фінансів та збереження навколишнього середовища, виступає основним каналом для впровадження принципів «озеленення» світової економіки. Розробка фінансових інструментів, які зможуть ефективно інтегруватися в стійку модель глобального економічного розвитку, вимагатиме значного часу та буде критичною для подолання складних викликів у процесі зеленого фінансування. Цей процес передбачає активну співпрацю між урядами та міжнародними інституціями, а також представниками світової бізнес-спільноти, з метою визначення позитивних заходів та спільної дії для досягнення цілей сталого розвитку [2, с. 175].

Отже, інноваційні фінансові інструменти є важливим елементом переходу до сталого розвитку та збереження навколишнього середовища. Зелені облігації, зелені кредити, індексні фонди, екологічні краудфандингові платформи та зелені інфраструктурні фонди відіграють значущу роль у залученні фінансових ресурсів для проектів, спрямованих на зменшення викидів, використання відновлюваної енергії та розвиток екологічно стійких ініціатив. Ці інструменти сприяють не лише фінансовому зростанню, але й підтримці та поширенню інновацій, спрямованих на збереження природи та покращення якості середовища. Зелені фінансові інструменти визначають новий підхід до інвестування, де екологічна відповідальність стає не тільки соціальною метою, але і важливим чинником успішної та сталої економічної діяльності.

Література:

1. Коваленко Ю.М., Літвін Я.А. Фінансові інструменти, їх класифікації та напрями інноваційних розвідок. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 1(17). С. 132-142.

2. Тарасова О. Особливості сталого інвестування в розвиток екологоорієнтованої економіки. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022, № 6, Том 2. С. 168-177.

3. Коваленко Ю.М., Літвін Я.А. Фінансові інструменти, їх класифікації та напрями інноваційних розвідок. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 1(17). С. 132-142. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/176593>

4. Тарасова О. Особливості сталого інвестування в розвиток екологоорієнтованої економіки. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 6, Том 2. С. 168-177. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-29](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-29)

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Яблонь В.Д., здобувач ступеня PhD*

Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів, Україна

У підсумку аналізування теоретико-методичних засад дослідження туризму на різних рівнях управління – як виду економічної діяльності, галузі та сектора економіки і т. п. – встановлено, що найбільш глибоким за змістом та широким за охоплюваними аспектами щодо впливу на соціально-економічну систему та національну економіку країни є поняття «туристичний комплекс». Його слід розглядати як багатофункціональну цілісну систему, що характеризується високим рівнем вертикально-горизонтальної, у т. ч. міжсекторальної та міжгалузевої, інтеграції та поєднує в єдиному складному технологічному процесі різні види економічної діяльності, забезпечуючи ефективне функціонування й розвиток туристичного сектора національної економіки. Туристичний комплекс, з одного боку, розглядається як один із пріоритетних секторів національного господарства (з огляду на його внесок в економіку, а також системний вплив на стимулювання розвитку таких видів економічної діяльності / галузей національної економіки, як АПК, будівництво, транспорт, тимчасове розміщування й організація харчування, страхова діяльність, охорона здоров'я, мистецтво, розваги та відпочинок, ін.), а з іншого боку, як високоперспективна сфера державного регулювання процесів

* Науковий керівник – Барна М.Ю., д.е.н., професор